

ეილერის მახასიათებელი და პლატონის სხეულები

გამოსახეთ წესიერი მრავალწახნაგას წვეროების რაოდენობა V , წიბოების რაოდენობა E და წახნაგების რაოდენობა F შემდეგი ორი პარამეტრის ტერმინებში: n - ერთი წახნაგის გვერდების რაოდენობა, k - ერთ წვეროში თავმოყრილ წიბოთა რაოდენობა.

ამოხსნა. აღვნიშნოთ:

k - ერთ წვეროში თავმოყრილ წიბოთა რიცხვი, ცხადია $k \geq 3$

n - წახნაგის კუთხეთა რაოდენობა, ცხადია $n \geq 3$

x - წახნაგთა რაოდენობა

მაშინ: წიბოთა რაოდენობაა $\frac{n \cdot x}{2}$; ვეროთა რაოდენობაა $\frac{n \cdot x}{k}$.

ეილერის თეორემით $\frac{n \cdot x}{k} - \frac{n \cdot x}{2} + x = 2$. აქედან $x = \frac{4k}{2n + 2k - nk}$.

ჩამოთვალეთ n და k -ს ხუთივე დასაშვები წყვილი.

ამოხსნა. $(n, k) = (3, 3), (3, 4), (4, 3), (3, 5), (5, 3)$, მხოლოდ ამ შემთხვევებშია

$x = \frac{4k}{2n + 2k - nk} > 2$ და მთელი.

თითველი ასეთი (n, k) წყვილისთვის განსაზღვრეთ შესაბამისი პლატონის სხეული, დათვალეთ მისი წვეროების, წიბოების და წახნაგების რაოდენობები. ახსენით რას ნიშნავს სიტყვები tetra, hexa, octa, dodeca, icosahedron.

ამოხსნა. მაგალითისთვის ავიღოთ $k = 3, n = 4$, მაშინ $x = 6$. ვნახოთ რომელ მრავალწახნაგას ვიღებთ ამ შემთხვევაში. ამისათვის გამოვითვალეთ წვეროების, წიბოების და წახნაგების რაოდენობა:

$$V = \frac{n \cdot x}{k} = \frac{4 \cdot 6}{3} = 8, \quad E = \frac{n \cdot x}{2} = \frac{4 \cdot 6}{2} = 12, \quad F = x = 6,$$

ამრიგად გვაქვს 8 წვერო, 12 წიბო, 6 წახნაგი, ეს არის კუბი - კუბი.

გამოსახეთ წესიერი მრავალწახნაგას წვეროების რაოდენობა V , წიბოების რაოდენობა E და წახნაგების რაოდენობა F შემდეგი ორი პარამეტრის ტერმინებში: n - ერთი წახნაგის გვერდების რაოდენობა, k - ერთ წვეროში თავმოყრილ წიბოთა რაოდენობა. ამის გამოყენებით დაადგინეთ რამდენი წახნაგი შეიძლება ჰქონდეს მრავალწახნაგას, რომლის ყველა წახნაგი სამკუთხედი და ყოველ წვეროში თავს იყრის 3 წიბო? რა ეწოდება ამ მრავალწახნაგას?

გამოსახეთ წესიერი მრავალწახნაგას წვეროების რაოდენობა V , წიბოების რაოდენობა E და წახნაგების რაოდენობა F შემდეგი ორი პარამეტრის ტერმინებში: n - ერთი წახნაგის გვერდების რაოდენობა, k - ერთ წვეროში თავმოყრილ წიბოთა რაოდენობა. ამის გამოყენებით დაადგინეთ რამდენი წახნაგი შეიძლება ჰქონდეს მრავალწახნაგას, რომლის ყველა წახნაგი სამკუთხედიანია და ყოველ წვეროში თავს იყრის 4 წიბო? რა ეწოდება ამ მრავალწახნაგას?

გამოსახეთ წესიერი მრავალწახნაგას წვეროების რაოდენობა V , წიბოების რაოდენობა E და წახნაგების რაოდენობა F შემდეგი ორი პარამეტრის ტერმინებში: n - ერთი წახნაგის გვერდების რაოდენობა, k - ერთ წვეროში თავმოყრილ წიბოთა რაოდენობა. ამის გამოყენებით დაადგინეთ რამდენი წახნაგი შეიძლება ჰქონდეს მრავალწახნაგას, რომლის ყველა წახნაგი ხუთკუთხედიანია და ყოველ წვეროში თავს იყრის 3 წიბო? რა ეწოდება ამ მრავალწახნაგას?

გამოსახეთ წესიერი მრავალწახნაგას წვეროების რაოდენობა V , წიბოების რაოდენობა E და წახნაგების რაოდენობა F შემდეგი ორი პარამეტრის ტერმინებში: n - ერთი წახნაგის გვერდების რაოდენობა, k - ერთ წვეროში თავმოყრილ წიბოთა რაოდენობა. ამის გამოყენებით დაადგინეთ რამდენი წახნაგი შეიძლება ჰქონდეს მრავალწახნაგას, რომლის ყველა წახნაგი სამკუთხედიანია და ყოველ წვეროში თავს იყრის 5 წიბო? რა ეწოდება ამ მრავალწახნაგას?

გამოსახეთ წესიერი მრავალწახნაგას წვეროების რაოდენობა V , წიბოების რაოდენობა E და წახნაგების რაოდენობა F შემდეგი ორი პარამეტრის ტერმინებში: n - ერთი წახნაგის გვერდების რაოდენობა, k - ერთ წვეროში თავმოყრილ წიბოთა რაოდენობა. ამის გამოყენებით დაადგინეთ რამდენი წახნაგი შეიძლება ჰქონდეს მრავალწახნაგას, რომლის ყველა წახნაგი ოთხკუთხედიანია და ყოველ წვეროში თავს იყრის 3 წიბო? რა ეწოდება ამ მრავალწახნაგას?

დაადგინეთ რამდენი ხუთკუთხა წახნაგი აქვს მრავალწახნაგას (ადიდასის ფეხბურთის ბურთს), რომლის წახნაგებია წესიერი ხუთკუთხედედი და წესიერი ექვსკუთხედედი და ყოველი წვეროდან გამოდის 3 წიბო.

ამოხსნა. დაეუშვათ გვაქვს H ექვსკუთხედი და P ხუთკუთხედი. მაშინ

$$V = \frac{5P+6H}{3}, \quad E = \frac{5P+6H}{2}, \quad F = P+H$$

და ეილერის თეორემით ვიღებთ

$$e = V - E + F = \frac{5P+6H}{3} - \frac{5P+6H}{2} + P+H = \frac{P}{6} = 2,$$

ე.ი. $P=12$.

დაადგინეთ რამდენი ოთხკუთხა წახნაგი აქვს მრავალწახნაგას (პერმუტოდრს), რომლის წახნაგებია კვადრატები და წესიერი ექვსკუთხედები და ყოველი წვეროდან გამოდის 3 წიბო.

დაადგინეთ რამდენი სამკუთხა წახნაგი აქვს მრავალწახნაგას, რომლის წახნაგებია წესიერი სამკუთხედები და წესიერი ექვსკუთხედები და ყოველი წვეროდან გამოდის 3 წიბო.

დაადგინეთ რამდენი სამკუთხა წახნაგი აქვს მრავალწახნაგას, რომლის წახნაგებია წესიერი სამკუთხედები და კვადრატები და ყოველი წვეროდან გამოდის 4 წიბო.

დაადგინეთ რამდენი ხუთკუთხა წახნაგი აქვს მრავალწახნაგას, რომლის წახნაგებია წესიერი ხუთკუთხედები და წესიერი ექვსკუთხედები და ყოველი წვეროდან გამოდის 3 წიბო.

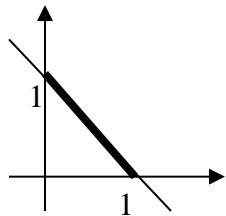
სიმპლექსური კომპლექსი

განმარტეთ სტანდარტული n -სიმპლექსი.

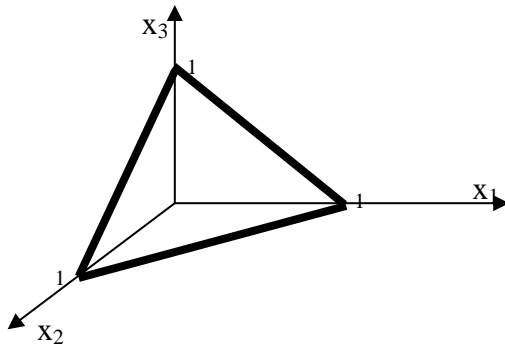
განმარტება. სტანდარტული n -სიმპლექსი Δ^n ეწოდება R^{n+1} -ის ქვესიმრავლეს

$$\Delta^n = \{(x_1, \dots, x_{n+1}) \in R^{n+1}, \sum_{k=1}^{n+1} x_k = 1, x_k \geq 0, k = 1, \dots, n+1\}.$$

კერძოდ

$$\Delta^1 = \{(x_1, x_2) \in R^2, x_1 + x_2 = 1, x_1 \geq 0, x_2 \geq 0\}$$

$$\Delta^2 = \{(x_1, x_2, x_3) \in \mathbb{R}^3, x_1 + x_2 + x_3 = 1, x_1 \geq 0, x_2 \geq 0, x_3 \geq 0\}$$

განმარტეთ აბსტრაქტული სიმპლექსური კომპლექსი

განმარტება. აბსტრაქტული სიმპლექსური კომპლექსი ეწოდება სიმრავლეს V და მის სასრულ ქვესიმრავლეთა (სიმპლექსების) ოჯახს $S = \{\sigma \subset V\}$ ისე, რომ სრულდება ორი პირობა

$$(i) v \in V \Rightarrow \{v\} \in S, \quad (ii) \sigma \in S, \tau \subset \sigma \Rightarrow \tau \in S.$$

V სიმრავლის ელემენტებს (V, S) სიმპლექსური კომპლექსის წევრობს უწოდებენ, გამოყოფილ სასრულ ქვესიმრავლეებს – სიმპლექსებს. სიმპლექსის $\sigma \in S$ განზომილება ერთით ნაკლებია მასში ელემენტების რაოდენობაზე

$$\dim \sigma = \text{card}(\sigma) - 1.$$

ამრიგად წევრობი 0-სიმპლექსებია. თუ $\sigma \in S$ და $\tau \subset \sigma$, მაშინ τ -ს ქვია σ -ს წახნაგი.

ამ ტერმინებში სიმპლექსური კომპლექსის განმარტებაში მოცემული აქსიომები ასე უღერს:

- (i) ყოველი წევრო სიმპლექსია,
- (ii) ყოველი სიმპლექსის წახნაგი ასევე სიმპლექსია.

დასაზრეთ პოლიედრი, რომელიც წარმოადგენს შემდეგი სიმპლექსური კომპლექსის რეალიზაციას

$$V_0 = \{v_1, v_2, v_3, v_4, v_5, v_6, v_7\}$$

$$V_1 = \{(v_1, v_3), (v_2, v_3), (v_3, v_4), (v_3, v_5), (v_4, v_5), (v_4, v_6), (v_4, v_7), (v_5, v_6), (v_5, v_7), (v_6, v_7)\}$$

$$V_2 = \{(v_3, v_4, v_5), (v_4, v_5, v_6), (v_4, v_5, v_7), (v_5, v_6, v_7), (v_4, v_6, v_7)\}$$

$$V_3 = \{(v_4, v_5, v_6, v_7)\}$$

აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაციაა n -განზომილებიანი ბირთვი $D^n = \{x_1, x_2, \dots, x_n\} \in R^n, \sum_{k=1}^n x_k^2 \leq 1\}$.

ამოხსნა. D^n ჰომეომორფულია სტანდარტული სიმპლექსისა Δ^n , რომელიც, თავს მხრივ, არის რეალიზაცია სრული $(n+1)$ -წვეროიანი სიმპლექსური კომპლექსისა: მისი წვეროებია $v_0, v_1, \dots, v_n$ ხოლო სიმპლექსები - ყველა მისი ქვესიმრავლეები.

აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაციაა n -განზომილებიანი სფერო $S^n = \{x_1, x_2, \dots, x_{n+1}\} \in R^{n+1}, \sum_{k=1}^{n+1} x_k^2 = 1\}$.

ამოხსნა. S^n ჰომეომორფულია სტანდარტული Δ^{n+1} სიმპლექსის საზღვრისა Δ^{n+1} , რომელიც, თავს მხრივ, არის რეალიზაცია $(n+2)$ -წვეროიანი სიმპლექსური კომპლექსისა, რომლის წვეროებია $v_0, v_1, \dots, v_{n+1}$ ხოლო სიმპლექსები - ყველა მისი ქვესიმრავლეები გარდა მაქსიმალური -განზომილებიანი სიმპლექსა $(v_0, v_1, \dots, v_{n+1})$.

აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაციაა ჰომეომორფულია წრეწირის S^1 .

აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაციაა ჰომეომორფულია წრის (დისკის) D^2 .

აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაციაა ჰომეომორფულია სფეროსი S^2 .

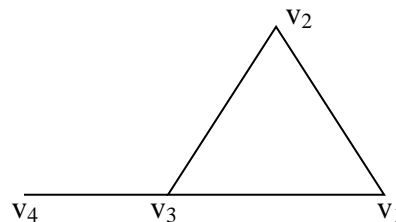
ამოხსნა.

$$V_0 = \{v_0, v_1, v_2, v_3\},$$

$$V_1 = \{(v_0, v_1), (v_0, v_2), (v_0, v_3), (v_1, v_2), (v_1, v_3), (v_2, v_3)\}.$$

აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაციაა ჰომეომორფულია ბირთვის D^3 .

ქართული ასო **ნ** ჰომეომორფულია ასეთი პოლიედრისა

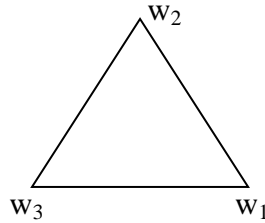

მისი სიმპლექსური კომპლექსია

$$V_0 = \{v_1, v_2, v_3, v_4\}$$

$$V_1 = \{(v_1, v_2), (v_2, v_3), (v_1, v_2), (v_3, v_4)\}$$

იგივე ქართული ასო **ნ** ჰომოტოპიურად ექვივალენტურია ასეთი პოლიედრისა

მისი სიმპლექსური კომპლექსია

$$W_0 = \{w_1, w_2, w_3\}$$

$$W_1 = \{(w_1, w_2), (w_2, w_3), (w_1, w_3)\}$$

ჯაჭვური კომპლექსები

ჯაჭვური კომპლექსი ეწოდება აბელის ჯგუფთა და ჰომომორფიზმთა მიმდევრობას

$$(C_*, d_*) = C_0 \xleftarrow{d_1} C_1 \xleftarrow{d_2} C_2 \xleftarrow{d_3} \dots \xleftarrow{d_{n-1}} C_{n-1} \xleftarrow{d_n} C_n \xleftarrow{d_{n+1}} C_{n+1} \xleftarrow{d_{n+2}} \dots$$

ერთადერთი პირობით $d_n d_{n+1} = 0$.

აღნიშვნები:

$$\text{ციკლების ქვეჯგუფი } Z_n = \text{Ker}(d_n: C_n \rightarrow C_{n-1}) \subset C_n,$$

$$\text{საზღვრების ქვეჯგუფი } B_n = \text{Im}(d_{n+1}: C_{n+1} \rightarrow C_n) \subset C_n$$

ლემა. პირობიდან $d_n d_{n+1} = 0$ გამოდის, რომ $B_n \subset Z_n$.

დამტკიცება. ვთქვათ $b \in B_n$, ანუ $b = d_{n+1}c$. მაშინ $d_n b = d_n d_{n+1}c = 0$, ე.ი. $b \in Z_n$.

Z_n -ის ელემენტებს ეწოდებათ ციკლები, B_n -ისას კი საზღვრები.

ციკლი $z \in Z_n$ ნულის ჰომოლოგიურია თუ ის ეკუთვნის საზღვრების ჯგუფს $B_n \subset Z_n$, ანუ $z = d_{n+1}(c)$, $c \in C_{n+1}$.

ორ ციკლი $z, z' \in Z_n$ ერთმანეთის ჰომოლოგიურია თუ მათი სხვაობა ეკუთვნის საზღვრების ჯგუფს $B_n \subset Z_n$, ანუ $z - z' = d_{n+1}(c)$, $c \in C_{n+1}$.

განმარტება. (C_*, d_*) ჯაჭვური კომპლექსის n -ური ჰომოლოგიის ჯგუფი ეწოდება ფაქტორჯგუფს $H_n(C_*) = Z_n/B_n$.

თეორემა. მიმდევრობა $0 \leftarrow H_n(C_*) \leftarrow Z_n \leftarrow B_n \leftarrow 0$ ზუსტია.

დამტკიცება. თვითონ სცადეთ!

თეორემა. მიმდევრობა

$$\dots \leftarrow C_{n-1} \xleftarrow{d_{n-1}} C_n \xleftarrow{d_n} C_{n+1} \xleftarrow{d_{n+1}} C_{n+2} \leftarrow \dots$$

ზუსტია წევრში C_n მაშინ და მხოლოდ მაშინ, როდესაც $H_n(C_*) = 0$.

დამტკიცება. $H_n(C_*) = \frac{Z_n}{B_n} = 0 \Leftrightarrow Z_n = B_n \Leftrightarrow$ მიმდევრობა ზუსტია C_n წევრში.

განმარტება. ჯაჭვურ კომპლექსს (C_*, d_*) ქვია აციკლური n -ურ წევრში, თუ $H_n(C_*) = 0$, სა საზოგადოდ აციკლური, თუ მისი ყველა ჰომოლოგიის ჯგუფი ნულოვანია.

სავარჯიშოები

მოკლე ზუსტი მიმდევრობა $0 \leftarrow A \leftarrow B \leftarrow C \leftarrow 0$ გრძელდება აციკლურ ჯაჭვურ კომპლექსად $0 \leftarrow A \leftarrow B \leftarrow C \leftarrow 0 \leftarrow 0 \leftarrow \dots \leftarrow 0 \leftarrow 0 \leftarrow \dots$. რატომ აციკლური?

ამ ჯაჭვურ კომპლექსში

$$0 \leftarrow Z \xleftarrow{d_2} Z \leftarrow 0 \leftarrow 0 \leftarrow \dots$$

დიფერენციალი d_2 მოცემულია ტოლობით $d_2(1) = k$. გამოთვალეთ ამ კომპლექსის ჰომოლოგიები k -ს სხვადასხვა მნიშვნელობებისათვის, მაგ. $k = 0, 1, 2, 3, \dots$.

კერძოდ, თუ $k = 2$, მაშინ $H_0 = 0, H_1 = \frac{Z}{2Z} = Z_2, H_i = 0, i > 1$.

გამოთვალეთ ჰომოლოგიები ჯაჭვური კომპლექსისა (C_*, d_*) , რომლისთვისაც $C_k = Z, d_{2k} = 0, d_{2k+1} = id$.

ამოხსნა.

კომპლექსია $Z \xleftarrow{0} Z \xleftarrow{id} Z \xleftarrow{0} Z \xleftarrow{id} Z \leftarrow \dots$

ჰომოლოგიები $H_0 = \frac{Z}{Im 0} = \frac{Z}{0} = Z, H_1 = \frac{Ker 0}{Im id} = \frac{Z}{Z} = 0, H_2 = \frac{Ker id}{Im 0} = \frac{0}{0} = 0, \dots$

საზოგადოდ $H_{2k} = 0, H_{2k+1} = Z$.

გამოთვალეთ ჰომოლოგიები ჯაჭვური კომპლექსისა (C_*, d_*) , რომლისთვისაც $C_k = Z, d_{2k} = id, d_{2k+1} = 0$.

გამოთვალეთ ჰომოლოგიები ჯაჭვური კომპლექსისა (C_*, d_*) , რომლისთვისაც

$$C_{2k} = Z, C_{2k+1} = 0.$$

ამოხსნა.

კომპლექსია $Z \leftarrow 0 \leftarrow Z \leftarrow 0 \leftarrow Z \leftarrow \dots$

ჰომოლოგიები $H_0 = \frac{Z}{Im\ 0} = \frac{Z}{0} = Z, H_1 = \frac{Ker\ 0}{Im\ 0} = \frac{0}{0} = 0, H_2 = \frac{Ker\ 0}{Im\ 0} = \frac{0}{0} = 0, \dots$

საზოგადოდ $H_0 = 0, H_{k>0} = 0.$

გამოთვალეთ ჰომოლოგიები ჯაჭვური კომპლექსისა (C_*, d_*) , რომლისთვისაც

$$C_{2k} = 0, C_{2k+1} = Z.$$

სიმპლექსური კომპლექსის ჯაჭვური კომპლექსი

ვთქვათ $V = (V_0, V_1, V_2, \dots, V_n, \dots)$ სიმპლექსური კომპლექსია სკელეტონებით

$V_0 = \{v_1, v_2, v_3, \dots\}$, 0-სიმპლექსები, ანუ წვეროები,

$V_1 = \{(v_{i_0}, v_{i_1}), \dots\}$, 1-სიმპლექსები, ანუ წიბოები,

$V_2 = \{(v_{i_0}, v_{i_1}, v_{i_2}), \dots\}$, 2-სიმპლექსები, ანუ სამკუთხა წახნაგები,

...

$V_n = \{(v_{i_0}, v_{i_1}, \dots, v_{i_n}), \dots\}$, n-სიმპლექსები,

...

დავაფიქსიროთ $V_0 = \{v_1, v_2, v_3, \dots\}$ წვეროების ეს დალაგება და ვიგულისხმობთ, რომ ყველა მაღალგანზომილებიანი სიმპლექსი $\sigma_\sigma = (v_{i_0}, v_{i_1}, \dots, v_{i_n})$ ინარჩუნებს ამ დალაგებას.

სიმპლექსური კომპლექსი V განსაზღვრავს ჯაჭვურ კომპლექსს

$$0 \leftarrow C_0(V) \leftarrow C_1(V) \leftarrow C_2(V) \leftarrow \dots \leftarrow C_{n-1}(V) \leftarrow C_n(V) \leftarrow \dots$$

სადაც $C_n(V)$ არის თავისუფალი ჯგუფი, წარმოქმნილი V ჯაჭვური კომპლექსის n-სკელეტონით V_n ანუ $C_n(V) = \sum_{\sigma \in V_n} Z_\sigma$, ხოლო დიფერენციალ მოცემულია ტოლობით

$$d_n(v_{i_0}, v_{i_1}, \dots, v_{i_{k-1}}, v_{i_k}, v_{i_{k+1}}, \dots, v_{i_n}) = \sum_{k=0}^n (-1)^k (v_{i_0}, v_{i_1}, \dots, v_{i_{k-1}}, \widehat{v_{i_k}}, v_{i_{k+1}}, \dots, v_{i_n})$$

სადაც $(v_{i_0}, v_{i_1}, \dots, v_{i_{k-1}}, \widehat{v_{i_k}}, v_{i_{k+1}}, \dots, v_{i_n})$ აღნიშნავს $(n-1)$ -განზომილებიან სიმპლექსს, რომელშიც გამოტოვებულია წვერო v_{i_k} .

თეორემა. d_n დიფერენციალია, ანუ $d_{n-1}d_n = 0$.

დამტკიცება. ვნახოთ მხოლოდ $n=2$ -ისთვის

$$d_1 d_2(v_0, v_1, v_2) = d_1[(v_1, v_2) - (v_0, v_2) + (v_0, v_1)] = (v_2 - v_1) - (v_2 - v_0) + (v_1 - v_0) = 0.$$

ზოგიერთი სიმპლექსური კომპლექსის ჰომოლოგიის ჯგუფები

თეორემა. n -განზომილებიანი დისკის ჰომოლოგიები

$$H_k(D^n) = Z \text{ თუ } k = 0 \text{ და } H_k(D^n) = 0 \text{ თუ } k \neq 0.$$

თეორემა. n -განზომილებიანისფეროს ჰომოლოგიები

$$H_k(S^n) = Z \text{ თუ } k = 0, n \text{ და } H_k(S^n) = 0 \text{ თუ } k \neq 0 \text{ და } k \neq n.$$

სიმპლექსურ კომპლექსს V ეწოდება ბმული, თუ მისი ნებისმიერი ორი წვეროსათვის არსებობს მათი შემაერთებელი 1-სიმპლექსებისგან შემდგარი გზა, ანუ

$$\forall u, w \in V_0 \exists v_1, \dots, v_m \in V_0 \text{ ო.რ. } u=v_1, (v_k, v_{k+1}) \in V_1, v_m = w.$$

თეორემა. მბული სიმპლექსური კომპლექსისათვის $H_0(V) = Z$.

დამტკიცება. $Z_0 = C_0(V) = \sum_{v \in V_0} Z_v$, ე.ი. ყოველი წვერო ციკლია, ხოლო ბმულობის გამო ყოველი ორი წვერო (ციკლი) ერთმანეთის ჰომოლოგიურია

$$d_1 \left(\sum_{k=1}^{m-1} (v_k, v_{k+1}) \right) = (v_2 - v_1) + (v_3 - v_2) + \dots + (v_m - v_{m-1}) = v_m - v_1 = w - u.$$

თეორემა. თუ სიმპლექსური კომპლექსი V შედგება k ბმულობის კომპონენტისგან, მაშინ სიმპლექსური კომპლექსისათვის $H_0(V) = Z \oplus \dots (k - \text{ჯერ}) \dots \oplus Z$.

სავარჯიშოები

განმარტეთ n -განზომილებიანი სფერო S^n . განმარტეთ სტანდარტული სიმლექსი Δ^2 . აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაცია ჰომეომორფულია წრეწირის S^1 .

განმარტეთ n -განზომილებიანი ბირთვი D^n . განმარტეთ სტანდარტული სიმლექსი Δ^2 .

აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაცია ჰომეომორფულია წრის (დისკის) D^2 .

განმარტეთ n -განზომილებიანი სფერო S^n . განმარტეთ სტანდარტული სიმლექსი Δ^3 . აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაცია ჰომეომორფულია სფეროსი S^2 .

განმარტეთ n -განზომილებიანი ბირთვი D^n . განმარტეთ სტანდარტული სიმლექსი Δ^3 .

აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაცია ჰომეომორფულია ბირთვის D^3 .

აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაცია ჰომეომორფულია ლათინური ასოსი H. აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაცია ჰომოტოპიურად ექვივალენტურია იგივე ასოსი H.

აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაცია ჰომეომორფულია ლათინური ასოსი A. აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაცია ჰომოტოპიურად ექვივალენტურია იგივე ასოსი A.

აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაცია ჰომეომორფულია ციფრის 8. აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაცია ჰომოტოპიურად ექვივალენტურია იგივე ციფრის 8.

აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაცია ჰომეომორფულია ქართული ასოსი ნ. აღწერეთ სიმპლექსური კომპლექსი, რომლის რეალიზაცია ჰომოტოპიურად ექვივალენტურია იგივე ასოსი ნ.

განმარტეთ ჯაჭვური კომპლექსი. აჩვენეთ, რომ პირობიდან $d_n d_{n+1} = 0$ გამოდის $B_n \subset Z_n$.

განმარტეთ ციკლებისა და საზღვრების ქვეჯგუფები. აჩვენეთ, რომ პირობიდან $d_n d_{n+1} = 0$ გამოდის $B_n \subset Z_n$.

განმარტეთ ჯაჭვური კომპლექსის n -ური ჰომოლოგიის ჯგუფი. აჩვენეთ, რომ თუ ჯაჭვური კომპლექსი ზუსტია წევრში C_n მაშინ $H_n(C_*) = 0$.

განმარტეთ ჯაჭვური კომპლექსის n -ური ჰომოლოგიის ჯგუფი. აჩვენეთ, რომ თუ $H_n(C_*) = 0$, მაშინ ჯაჭვური კომპლექსი ზუსტია წევრში C_n .

აჩვენეთ, რომ სიმპლიციურ კომპლექსის ჯაჭვურ კომპლექსში $d_1 d_2 = 0$.

გამოთვალეთ ჰომოლოგიები ჯაჭვური კომპლექსისა (C_*, d_*) , რომლისთვისაც $C_k = Z$, $d_{2k} = 0$, $d_{2k+1} = id$.

გამოთვალეთ ჰომოლოგიები ჯაჭვური კომპლექსისა (C_*, d_*) , რომლისთვისაც $C_k = Z$, $d_{2k} = id$, $d_{2k+1} = 0$.

გამოთვალეთ ჰომოლოგიები ჯაჭვური კომპლექსისა რომლისთვისაც $C_{2k} = Z$, $C_{2k+1} = 0$.

გამოთვალეთ ჰომოლოგიები ჯაჭვური კომპლექსისა რომლისთვისაც $C_{2k} = 0$, $C_{2k+1} = Z$.

აღწერეთ 5-განზომილებიანი სფეროს ჰომოლოგიის ჯგუფები.

აღწერეთ 0-განზომილებიანი ჰომოლოგიის ჯგუფი სიმპლექსური კომპლექსისა, რომლის რეალიზაცია ჰომეომორფულია გერმანული ასოსი $\ddot{A}$.

აღწერეთ 0-განზომილებიანი ჰომოლოგიის ჯგუფი სიმპლექსური კომპლექსისა, რომლის რეალიზაცია ჰომეომორფულია რუსული ასოსი $\ddot{H}$.

აღწერეთ 0-განზომილებიანი ჰომოლოგიის ჯგუფი სიმპლექსური კომპლექსისა, რომლის რეალიზაცია ჰომეომორფულია ლათინური ასოსი i .